

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA IN PRAVICE IZ DELA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 30

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

PREDLAGAM VLADI
Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 1031-67/2018-2

Datum: 12. 4. 2018

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 9055-82: Enaka pokojnina za vse

Zveza: Vaš dopis št. 092-82/2018/1 z dne 10. 4. 2018

Na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti smo prejeli dopis, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si, v katerem avtor predlaga spremembo pokojninskega sistema na način, da bi vsi zavarovanci tekom aktivne dobe plačevali enako višino prispevkov ne glede na višino plače ter ob upokojitvi prejeli tudi enako pokojnino.

V prilogi vam posredujemo odgovor na posredovan predlog z vidika pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

S spoštovanjem.

Pripravila:
Katja Kobal
podsekretarka

Mitja Žihér
vodja sektorja

Katja Rihar Bajuk
generalna direktorica

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI**

DIREKTORAT ZA DELOVNA RAZMERJA IN PRAVICE IZ DELA

Kotnikova ulica 28, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 08

F: 01 369 78 30

E: gp.mddsz@gov.si

www.mddsz.gov.si

PREDLAGAM VLADI

Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 1031-67/2018-2

Datum: 12. 4. 2018

Zadeva: Predlagam.vladi.si predlog 9055-82: Enaka pokojnina za vse

Zveza: Vaš dopis št. 092-82/2018/1 z dne 10. 4. 2018

Na Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljevanju MDDSZ) smo prejeli dopis, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si, v katerem avtor predlaga spremembo pokojninskega sistema na način, da bi vsi zavarovanci, ne glede na višino prihodkov, tekom aktivne dobe plačevali enako višino prispevkov ter ob upokojitvi prejeli tudi enako pokojnino.

Zahvaljujemo se za izraženo mnenje in hkrati z vidika pokojninskega in invalidskega zavarovanja pojasnjujemo, da osnovne usmeritve glede oblikovanja pokojninskega sistema vsebuje že Ustava Republike Slovenije (v nadaljevanju Ustava). Slednja v 50. členu določa, da imajo državljani pod pogoji, določenimi z zakonom, pravico do socialne varnosti, vključno s pravico do pokojnine, pri čemer je država tista, ki ureja obvezno zdravstveno, pokojninsko, invalidsko in drugo socialno zavarovanje ter skrbi za njihovo delovanje.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Republiki Sloveniji posledično temelji na zavarovalniškem principu, kar v osnovi pomeni, da je pravica do pokojnine pravica iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki izhaja iz minulega dela in **temelji na prispevkih, plačanih v času aktivne dobe zavarovanca**. Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja so načeloma odvisne od dolžine trajanja zavarovalne dobe in od višine plač oziroma zavarovalnih osnov, od katerih je zavarovanec plačeval prispevke.

Višina pokojnine je odvisna od **višine pokojninske osnove in višine prispevkov**, ki jih je posameznik vplačeval v sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, pa tudi od **dolžine dopolnjene pokojninske dobe**. Dolžina dopolnjene pokojninske dobe pogojuje višino odstotka, ki se uporabi za odmero starostne pokojnine, le-ta pa se razlikuje glede na spol zavarovanca. Višina vplačanih prispevkov je odvisna od višine osnove, kar pomeni, da mora oseba z višjo osnovo plačati tudi višje prispevke. Ker pokojninsko in invalidsko zavarovanje temelji na zavarovalniškem principu, se pravica do pokojnine in druge pravice iz naslova minulega dela priznavajo na temelju vplačanih prispevkov in minulega dela ter da mora obstajati

sorazmernost med vplačanimi prispevki in prejemki iz sistema. Starostna pokojnina je po veljavnem sistemu torej prejemek, ki izhaja iz dela in ki je namenjen nadomeščanju dohodka, ki si ga zavarovanec zaradi nastopa zavarovalnega rizika starosti sam ni več zmožen zagotavljati. Starostna pokojnina torej nadomešča dohodek posameznika tekom aktivne dobe, zato mora tudi višine le-te biti odmerjena v odvisnosti od tega dohodka ter višine plačila prispevkov. Z izenačitvijo višine pokojnin bi tako rušili temeljna načela, ki so inkorporirana v pokojninskem sistemu.

Ob tem pa je potrebno dodati, da sistem pokojninskega zavarovanja v RS vendarle ni čisti »zavarovalniški« sistem, temveč gre za sistem, ki temelji tudi na **načelih vzajemnosti in solidarnosti**. Načelo intrageneracijske solidarnosti oziroma redistribucije naš pokojninski sistem zagotavlja z omejitvijo najvišje pokojninske osnove oz. osnove za odmero pokojnine, kar posledično pomeni pri osebah z višjimi dohodki drastično nižjo nadomestitveno stopnjo ob hkratnem dejstvu, da osnova za plačilo prispevkov ni omejena. Sedanja ureditev je predvsem posledica dejstva, da je v sistemu močno prisoten sistem solidarnosti med posamezniki oziroma redistribucije znotraj posamezne generacije, ki je sicer značilen za socialne transferje, kar pa pokojnine seveda niso. V sistemu so tako vgrajene vertikalna solidarnost med generacijo aktivnih in upokojenih (prispevki so obvezni in proporcionalni glede na prispevno osnovo; zavarovanci z višjimi plačili oziroma dohodki plačujejo prispevke od osnov, ki navzgor niso omejene, medtem ko se njihove pravice limitirajo z določitvijo najvišje pokojninske osnove), horizontalna solidarnost med upokojenci (maksimalno razmerje med pokojninami za enako dolgo dobo zavarovanja 1:4) in solidarnost med upokojenci, ki so se upokojili v različnih obdobjih.

Na gromtni položaj upokojencev tako neposredno vplivajo odmera pokojnine od **najnižje** oziroma **najvišje pokojninske osnove** in najnižja pokojnina v višini 26 odstotkov najnižje pokojninske osnove. Z ZPIZ-2 je določenim zavarovancem zajamčena odmera od najnižje pokojninske osnove, če starostna pokojnina s pripadajočimi uskladitvami v letu uveljavitve pravice, odmerjena glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od zavarovančeve pokojninske osnove, ne dosega zneska starostne pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjenega od najnižje pokojninske osnove. Od najvišje pokojninske osnove, ki je štirikratnik najnižje, se pokojnina odmeri, če starostna pokojnina s pripadajočimi uskladitvami v letu uveljavitve pravic odmerjena glede na pokojninsko dobo od zavarovančeve pokojninske osnove, preseže znesek starostne pokojnine za enako pokojninsko dobo, odmerjene od najvišje pokojninske osnove. Na novo pa je od lanskega leta določena tudi zagotovljena višina starostne ali invalidske pokojnine v višini 500 evrov, če se je posameznik upokojil s »polno pokojninsko dobo«.

V zvezi s predlogom bi želeli izpostaviti, da le-ta ne vsebuje več nobenega elementa solidarnosti ter torej ne upošteva dejstva, da je pokojninsko in invalidsko zavarovanje že po Ustavi oblikovano kot sistem socialnega zavarovanja in ne zgolj kot sistem zavarovanja. MDDSZ zato meni, da predlog ni sprejemljiv, na kar kažejo tudi že sprejeta soglasja med socialnimi partnerji o tem, da bi tudi v prihodnosti morali imeti pokojninski sistem oblikovan v osnovi na enak način, torej na podlagi Bismarkovega sistema, kjer se pokojnine krijejo iz prispevkov zavarovancev. Torej se prispevki zavarovancev istočasno porabijo za izplačila pravic iz sistema.

Hkrati bi želeli poudariti, da ima slovenski sistem dolgo tradicijo, kar ne nazadnje tudi ni upoštevano pri predlogu. Sredstva trenutnih upokojeencev so se tako porabila za izplačila predhodnih in niso nikjer naložena, saj se v skladu z družbeno pogodbo sredstva trenutnih zavarovancev porabijo za izplačilo pravic, do trenutnih zavarovancev pa ostaja zaveza, da se jim bodo pravice na podlagi že predhodno plačanih prispevkov izplačale. Avtor ne predlaga načina prehoda iz enega sistema ter kritja pravic, do katerih so posamezniki že upravičeni. Ravno tako je predvideno upokojevanje zgolj pod pogoji 40 let delovne dobe, pri čemer poudarjamo, da povprečna dejanska pokojninska doba ob upokojitvi danes ne dosega 40 let, glede na kasnejše vstopne na trg dela mlajših generacij ter njihove negotove zaposlitve pa se predvideva, da vsi posamezniki tudi v prihodnje tega pogoja na bodo izpolnjevali. Predlagatelj bi moral predvideti tudi rešitve za druge primere, ki jih že sedaj krije sistem – torej kakšna bi bila upokojitev v primeru nižje delovne dobe ter kakšni bi bili ne nazadnje minimalni pogoji za pridobitev pokojnine. Ugotavljamo še, da sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja ne pokriva zgolj rizika nezmožnosti pridobivanja dohodka zaradi starost, temveč sistem krije tudi rizika nastanka invalidnosti ter smrti. Predlagatelj tudi slednjega pri predlogu ne upošteva.

MDDSZ še pojasnjuje, da se je s strokovnega vidika do prihodnjih potrebnih sprememb pokojninskega sistema v letu 2016 že opredelila Bela knjiga o pokojninah, v okviru katere je delovna skupina predlagala nadaljnje ohranjanje trenutnega sistema ter tudi razloge za tako ohranjanje. Bela knjiga o pokojninah je dostopna na spletni povezavi http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/dpd/2Bela_knjiga_o_pokojninah.pdf, naknadno pa so se tudi socialni partnerji sporazumeli o tem, da je potrebno tudi v nadaljevanju ohranjati solidarnosti sistem obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki pa ga je potrebno prilagoditi novim družbenim okoliščinam in izzivom. Z ozirom na zapisano torej menimo, da ni mogoče slediti ureditvi predlagatelja, saj le-ta ne vsebuje več nikakršne solidarnosti med posamezniki v okviru sistema, ki pa se po mnenju MDDSZ glede na dolgo zgodovino sistema v Sloveniji mora ohranjati, o čemer so si enotni tudi socialni partnerji. Pojasnili bi tudi, da posamezniki sami za starost v večini ne bi varčevali, kar sicer predvideva predlagatelj, saj se je v preteklosti iz raziskav že ugotovilo, da gre za zagotavljanje socialne varnosti v starosti, torej za precej oddaljena obdobja in zato težje predstavljiva, ki posameznikom ne predstavlja večje skrb, poleg tega pa posamezniki, ki so že tekom aktivnega obdobja imeli nižje dohodke, ne bi imeli sredstev za dodatno varčevanje oziroma bi sredstva hitreje porabili za drug namen. V obdobju, ko bi se upokojitev bližala, pa bi bilo za varčevanje načeloma lahko že prepozno. Predlagatelj tudi ne ponudi rešitev za trenutne upokojeence ter načina kritja njihovih pokojnin, poleg tega pa tudi ne upošteva, da sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja ne vsebuje zgolj rešitev za posameznike, ki so dopolnili polno pokojninsko dobo, temveč tudi riziko nastanka invalidnosti ter smrti, ki sta še v večji meri vezana na solidarnostno načelo, kot pa samo starostno upokojevanje s polno pokojninsko dobo. Ravno tako ne upošteva dejstva, da posamezniki (tudi iz razlogov, na katere ne morejo vplivati) tekom aktivne dobe ne bodo dosegli 40 let pokojninske dobe.

S spoštovanjem.